

В І Д Г У К

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
Чобітько Миколи Григоровича
на дисертацію Плаксіна Андрія Анатолійовича
«Педагогічні умови розвитку дидактичної культури викладачів вищих
навчальних закладів МВС України»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

Сьогодні система цінностей суспільства зазнає суттєвих змін, які вимагають перегляду аксіологічних пріоритетів, переосмислення світогляду та норм моралі, активізації концепції особистісно орієнтованого освітнього процесу. За таких умов першочерговим обов'язком освітнього поступу у контексті розвитку освіти є становлення соціально-моральної та професійно розвинутої особистості здобувача вищої освіти.

Гене́за демократичних засад суспільного життя та трансформації, що відбуваються у цінностях українського соціуму, вимагають переосмислення деяких освітніх надбань. Важливою проблемою у сучасних умовах залишається формування професійних цінностей майбутніх фахівців. У сучасних умовах вона є надзвичайно значущою, насамперед, у зв'язку із зростаючими вимогами до формування активної творчої особистості, здатної знайти своє місце у житті, самовизначитися та реалізувати себе, а також у зв'язку з необхідністю визначення духовного потенціалу молодого покоління, чийі цінності багато у чому є відображенням цінностей суспільства. Про це наголошується у багатьох державних документах, зокрема у законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»); законі України «Про вищу освіту», «Концепції виховання особистості в умовах розвитку української державності», «Концепції громадянського виховання», «Національній доктрині розвитку освіти України у XX ст.» тощо.

Ерудованого професіонала з глибоким розумінням своїх обов'язків, із високим рівнем професіоналізму, компетентного фахівця, здатного бути конкурентоспроможним на сучасному ринку праці потребують і сучасні нещодавно реформовані правоохоронні органи. У цьому контексті актуальним є

питання формування професійних цінностей майбутніх фахівців правоохоронців в межах підготовки до майбутньої діяльності. Неабияку роль у цьому мають відігравати спеціалізовані навчальні дисципліни, оскільки саме завдяки їм майбутній правоохоронець усвідомлює свої професійні цінності, а для цього його власна система життєвих цінностей та орієнтацій повинна бути достатньо сформована вже на час закінчення вищого навчального закладу.

Саме тому дисертаційна робота Плаксіна Андрія Анатолійовича «Педагогічні умови розвитку дидактичної культури викладачів вищих навчальних закладів МВС України» є своєчасною і має як науково-теоретичну, так і практичну значущість.

Наукова новизна одержаних А.А. Плаксіним результатів дослідження полягає в тому, що у ньому вперше було розроблено та теоретично обґрунтовано комплекс педагогічних умов розвитку дидактичної культури викладачів вищих навчальних закладів МВС в умовах здобуття вищої освіти ступеня магістр, визначено компоненти, критерії, рівні та показники сформованості дидактичної культури у майбутніх викладачів вищих навчальних закладів МВС України.

Практична значущість дослідження А.А. Плаксіна полягає, насамперед, у впровадженні сукупності теоретично обґрунтованих та експериментально перевірених педагогічних умов розвитку дидактичної культури у здобувачів вищої освіти ступеня магістр, як майбутніх викладачів вищих навчальних закладів МВС України під час викладання циклу психолого-педагогічних дисциплін. Розроблено робочу програму та відповідне навчально-методичне забезпечення спецкурсу „Шляхи розвитку та саморозвитку дидактичної культури викладача у ВНЗ МВС України”; доповнено зміст навчальних дисциплін підготовки майбутніх викладачів вищих навчальних закладів МВС України інформацією з питань теорії навчання; доповнено зміст навчальних дисциплін „Педагогіка вищої школи”, „Психологія вищої школи”, „Вища освіта і Болонський процес”, шляхом насичення робочих навчальних програм темами, проблемами, питаннями, здатними сприяти засвоєнню слухачами таких дидактичних знань і вмінь, які віддзеркалюють сучасні теорії, концепції,

закономірності, принципи, форми та методи організації освітнього процесу і сприяють формуванню у магістрантів когнітивної готовності та здатності до виконання завдань навчання майбутніх правоохоронців, відповідно до загальної мети їхньої професійної освіти.

Обґрунтованість та вірогідність одержаних результатів забезпечено теоретико-методологічними позиціями автора, які дозволили застосувати комплекс різноманітних взаємопов'язаних теоретичних та емпіричних методів, адекватних меті, завданням, предмету дослідження, експериментальною перевіркою розроблених педагогічних умов, аналізу отриманих результатів, позитивними наслідками впровадження висновків і рекомендацій дисертації у процес викладання дисциплін психолого-педагогічного циклу для здобувачів вищої освіти ступеня магістр, як майбутніх викладачів у Національній академії внутрішніх справ (акт про реалізацію від 10 червня 2015 р.); Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ (акт про реалізацію від 24 червня 2015 р.); Національній академії Національної гвардії України (акт про реалізацію від 22 липня 2015 р.) та у Луганському державному університеті внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка (акт про впровадження від 16 липня 2015 р.).

Дисертантом виконано великий обсяг роботи науково-теоретичного характеру. Особливу увагу слід звернути на спробу уточнити сутність понять «дидактична культура», «дидактична культура викладачів вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання». У дослідженні подальшого розвитку набули наукові уявлення про структурні компоненти дидактичної культури майбутніх викладачів вищих навчальних закладів МВС, форми й методи психолого-педагогічної підготовки у вищому навчальному закладі із специфічними умовами навчання.

Переконливими є окреслені та впроваджені в освітній процес підготовки здобувачів вищої освіти ступеня магістр педагогічні умови розвитку дидактичної культури викладачів вищих навчальних закладів МВС. Так, реалізація першої педагогічної умови наукового дослідження полягала у спрямуванні змісту психолого-педагогічних дисциплін на формування у

магістрантів цілісного уявлення про сутність, структуру, функції дидактики та здійснювалася через доповнення змісту навчальних дисциплін підготовки майбутніх викладачів вищих навчальних закладів МВС України інформацією з питань теорії навчання. Технологія впровадження другої педагогічної умови відбувалася шляхом застосування особистісно-орієнтованого навчання, що передбачало персоналізацію всіх форм і методів освітньої діяльності магістрантів: проведення лекцій з елементами індивідуальних пошукових завдань, сократичного діалогу, лекцій-візуалізацій, лекцій-практикумів, лекцій-конференцій; семінарських занять у формах реферування, групового обговорення, семінару питань-відповідей, семінару-розгорнутої бесіди, семінару-прес-конференції; практичних занять із застосуванням методів педагогічних ситуацій, ділових і рольових ігор, тренінгових вправ, „мозкового штурму” тощо. Упровадження третьої педагогічної умови було пов’язане з удосконаленням процесу проведення педагогічної практики магістрантів через розробку та впровадження різних видів творчих завдань і використання комплексних завдань, у яких задіяні різні психологічні механізми (професійної ідентифікації, адаптації, емоційної підтримки, рефлексії), організацією підготовки керівників педагогічною практикою до використання творчих завдань, відповідної роботи з методистами, оновлення програм і методичного забезпечення педагогічної практики магістрів. Велике значення у реалізації завдань педагогічної практики магістрантів відіграло підкріплення їхньої навчально-викладацької діяльності позитивними педагогічними стимулами, що забезпечувалося: створенням і підтриманням викладачами та методистами ситуації успіху, загальної доброзичливої атмосфери під час практики; урахуванням потреб слухачів як повноправних суб’єктів педагогічної взаємодії, створенням ситуації вільного вибору; дотриманням балансу між вимогами та здібностями магістрантів при виконанні завдань практики і додаткових професійних доручень; наданням індивідуальної психолого-педагогічної підтримки й допомоги під час підготовки до викладацької діяльності та оцінки її результату.

Процес упровадження сукупності педагогічних умов розвитку дидактичної культури викладачів вищих навчальних закладів МВС України в умовах магістратури дав автору змогу здійснити аналіз ефективності їхньої реалізації та порівняти результати констатувального й формувального етапів експерименту.

Підкреслимо, що проведена експериментальна робота показала позитивну динаміку щодо співвідношення рівнів сформованості критеріїв розвитку дидактичної культури здобувачів вищої освіти ступеня магістр, як майбутніх викладачів вищих навчальних закладів МВС, отриманих на констатувальному та формувальному етапах експерименту, що свідчить про ефективність розроблених Плаксіним А.А. педагогічних умов.

На позитивну оцінку заслуговує науковість викладу матеріалу, висловлення власної позиції дисертанта до досліджуваних ним явищ та процесів, коректне формулювання проміжних висновків та логічне поєднання структурних компонентів дисертації, продемонстроване дослідником, що характеризує його як зрілого науковця, фахівця у галузі теорії та методики професійної освіти.

Робота має логічну і послідовну структуру, охоплює головні складові елементи досліджуваної проблеми. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел. Основні результати проведеного дослідження наведено у ґрунтовних загальних висновках, в яких висвітлено досягнення мети, розв'язання завдань, а також прогностичні перспективи подальшої роботи.

Позитивно оцінюючи результати дисертаційного дослідження А.А. Плаксіна, вважаємо за доцільне висловити такі зауваження та пропозиції:

1. Дисертант вказує на ефективність впровадження розроблених педагогічних умов розвитку дидактичної культури у майбутніх викладачів вищих навчальних закладів МВС у процесі вивчення дисциплін психолого-педагогічного циклу, проте у роботі не достатньо чітко прослідковується вплив кожної з них на цей процес.

2. На наш погляд, під час формулювання теоретичних положень дисертації слід було більше уваги приділити аналізу наукових праць зарубіжних учених, у яких накопичено чимало корисних ідей та рекомендацій щодо вирішення досліджуваної проблеми.

3. Бажано більш чітко визначити місце та рольову позицію автора у проведенні експериментальної роботи.

4. Переконані, що у дисертаційному дослідженні доцільним було б подання порівняльного аналізу, саме регіональних особливостей розвитку дидактичної культури викладачів вищих навчальних закладів МВС України, відповідно до виклику соціального соціуму.

5. Дисертаційне дослідження, без сумніву мало б більшу практичну значимість за умови дослідження специфіки розвитку дидактичної культури викладачів вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання в порівнянні зі специфікою розвитку дидактичної культури викладачів цивільних вишів.

Проте, висловлені зауваження не впливають на загальний високий рівень проведеного дослідження, яке є завершеною науковою працею. Отримані дисертанткою теоретичні та експериментальні результати сприятимуть якісному оновленню системи професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі. Науково обґрунтовані автором положення дисертаційної роботи є цінним джерелом для подальших наукових розвідок у галузі професійно-педагогічної освіти. Викладачі можуть використовувати їх при розробці підручників та посібників із дисциплін соціально-гуманітарного циклу підготовки майбутніх аграріїв у вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації.

Зміст автореферату рецензованої дисертаційної роботи ідентично відображає її структуру, головні положення та висновки. Основні результати дослідження висвітлено у 13 одноосібних працях автора (6 статей у наукових фахових виданнях, 7 тез доповідей у матеріалах конференцій і семінарів), що цілком відображають сутність дисертації.

Отже, дисертаційна робота „Педагогічні умови розвитку дидактичної культури викладачів вищих навчальних закладів МВС України” є самостійною, завершеною науковою роботою, відповідає пп. 9, 11, 12, 13, 14 „Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р.), а її автор – Плаксін Андрій Анатолійович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Офіційний опонент

**доктор педагогічних наук, професор
декан факультету міжнародної економіки і менеджменту
Українського державного університету
фінансів та міжнародної торгівлі**

М.Г. Чобітько

Чобітько М.Г. засвідчує
Нач. відділу кадрів КНТЕУ
Г.М. Курася